

سخن نخست

آرشیو و چالش پایداری اطلاعات

غلامرضا عزیزی^۱

به درستی مشخص نیست آیا مدیران سازمان‌ها، نهادها، مؤسسات و دستگاه‌های دولتی و وابسته به دولت، در وضعیت کنونی جامعه و چالش‌های روبه‌رویشان، نگاهی به مسائل آرشیوی دارند؟ برای مثال آیا همه دولتمردان ما می‌دانند که آرشیو ملی ایران کجاست و چه نقشی در زندگی ملی برعهده دارد؟

اگر آرشیو را به‌عنوان یک نهاد فرهنگی و بنابراین عضوی از جامعه فرض کنیم (که هست)، آنگاه باید بپذیریم که آرشیو باید همگام و همسو و متناسب با تحولات جامعه، برای پاسخ‌گویی به مخاطبان امروز و فردا، پیش رود، به‌روز شود و توسعه یابد. بنابراین لازم است همه ارکان دولت (در معنای حاکمیتی آن) توجه بیشتری به تولید و حفظ اطلاعات خودشان و نقش آرشیو ملی مبذول دارند (زیرا آرشیو نه‌تنها به سازمان‌ها کمک می‌کند تا ضمن انجام وظایف محوله قانونی خود، حافظه اداری‌شان را حفظ و نگهداری کنند؛ بلکه در نهایت آرشیو ملی مرجع نهایی برای تعیین تکلیف و دریافت اسنادشان است).

توجه بیشتر و مستمر به آرشیو فقط محدود به دولت و اشخاص حقوقی نمی‌شود. اشخاص حقیقی نیز دست‌کم از دو منظر با آرشیوها پیوند می‌خورند: یا به‌عنوان دارنده اسناد خاندانی و یا به‌عنوان استفاده‌کننده از آرشیو. در موقعیت دوم، مردم برای پی‌بردن به سابقه خاندانی و ترسیم شجره‌نامه خود، انجام پژوهش‌های دانشگاهی، تحقیقات قانونی، اثبات حق و نظایر آن از آرشیوها استفاده می‌کنند. برای پاسخ‌گویی به این الزامات، آرشیوها باید با روش‌های جدید تولید و گردش اطلاعات آشنا شده و با اشخاص حقیقی و حقوقی

۱. مربی، عضو هیئت‌علمی سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران، رئیس پژوهشکده اسناد؛
greazizi@gmail.com

جدید همکاری کنند زیرا روش ارتباط ادارات، دولت و شهروندان به سرعت در حال تغییر و پیشرفت است. اینترنت، اینترانت، پست الکترونیکی، فناوری‌های اتوماسیون اداری-مالی و حتی شبکه‌های اجتماعی، در تولید حجم انبوهی از اطلاعات با شکل‌های جدید نقش داشته و دارند. اگر آرشیو را اکنون (و در زمان تولید) در این تحولات درگیر نسازیم ممکن است در آینده این اطلاعات در آرشیو ملی غیرقابل‌بازیابی، غیرقابل‌خواندن و غیرقابل‌استفاده شوند و شکاف‌ها و حفره‌های اطلاعاتی را در پژوهش‌های آتی پدید آورند.

بنابراین امروزه باید به مدیریت اسناد/سوابق الکترونیکی به‌عنوان یکی از موضوعات اصلی در مدیریت اسناد و مدیریت آرشیو (و نه تنها مربوط به مباحث فاوا) نگرست.

